

vorm van de 'inlays' en de uniforme dwarsdoorsnede (1½ mm) pleiten met de afwezigheid van cariës in en om de ledige preparaties voor deze opvatting.

5. Conclusie

Met enig voorbehoud kan worden geconcludeerd dat de tand die zich nu in Utrecht bevindt waarschijnlijk heeft toebehoord aan een bewoner van Borneo of van een der omliggende eilanden. In dit gebied was in de tijd waaruit dit element waarschijnlijk stamt (15e-16e eeuw) zowel het vullen met goud als ook het vijlen en kleuren van tanden in zwang. Wat de bruine kleur betreft kan nog worden opgemerkt dat dit niet het gevolg van een opzettelijke bewerking hoeft te zijn, maar dat dit veroorzaakt kan zijn door het kauwen van sirih. Over het waarom van deze vullingen en de manier waarop zij tot stand kwamen kunnen slechts vermoedens worden geuit. Al-

leen door verder onderzoek kunnen feiten aan het licht worden gebracht die deze vermoedens tegenspreken dan wel bevestigen.

Summary:

Title: 15th century Indonesian gold fillings.

Keywords: History – Ethnology – Filling methods – Inlays

This publication describes a human upper left canine with six buccal gold inlays, found in Chinese, so called, trade pottery dating from the 15th-16th century, in Brunei, Serawak, Borneo. Since further information about this wild excavation is not available, we tried to obtain more information about the origin, the purpose and the technical procedures of this artefact from publications dealing with similar findings.

Literatuur:

1. Fastlicht S. Tooth mutilations and dentistry in pre-columbian Mexico. Berlin: Quintessenz Verlags-GmbH, 1976.
2. Weinberger BW. An introduction to the history of dentistry, vol. 2. St. Louis: The C. V. Mosby Company, 1948.
3. Schröder H. Die kunstliche Deformation des Gebisses. Greifswald: J. Abel, 1906.
4. Brenner. Unter den Kannibalen Sumatras. Braunschweig, 1984.
5. Kleiweg de Zwaan JP. De misvorming van het gebit en hare ethnologische betekenis, in het bijzonder bij de volken van onze Indische Archipel. Tijdschr Tandheelkd 1912; 14: 359-90.
6. Legasei AM. Bolinao, a 14th-16th century burial site. In: Museum publication no. 7 of the National Museum. Manila, Philippines, 1974.
7. Winkler Prins A (red.). Geïllustreerde Encyclopaedie. Dl. IV, VI en X. Amsterdam: C. L. Brinkman, 1872-1878.

Oktober 1984.

Sorbonnelaan 16,
3584 CA Utrecht.

BERICHTEN

Verenigingsverslagen en mededelingen

NEDERLANDSE VERENIGING VAN MEDEWERKERS VAN JEUGDTANDVERZORGINGSDIENSTEN

Samenstelling nieuw bestuur

Met ingang van 1 januari 1985 is het bestuur van de *Nederlandse Vereniging van Medewerkers van Jeugdtandverzorgingsdiensten* als volgt samengesteld:

R. G. L. J. Meijjs – voorzitter;

G. van Niftrik – secretaris/penningsmeester, p/a Raadhuislaan 4, 5341 GM Oss (telefoon 04120-25967);

Mw. Y. de Graaff – lid;

J. Meppelink – lid;

Mw. I. Peterszen – lid;

H. Westerhof – lid;

Mw. Y. de Haan – lid;

NEDERLANDSCH TANDHEELKUNDIG GENOOTSCHAP

Verslag wetenschappelijk gedeelte najaarsvergadering d.d. 26 oktober 1984 te Apeldoorn

Het thema van de vergadering was: Het kaakgewricht.

In de ochtendbijeenkomst werd door de drie sprekers achtereenvolgens ingegaan op de regulatie van kaakgewrichtsbewegingen, afwijkin-

gen van het kaakgewricht en het vóórkomen van kaakgewrichtsklachten.

De middagbijeenkomst was gewijd aan een bespreking van een multidisciplinaire aanpak voor de behandeling van het pijn-dysfunctiesyndroom.

Prof. Dr. J. D. van Willigen hield de eerste inleiding onder de titel 'De neurale regulatie van kaakgewrichtsbewegingen'. De bewegingen van de onderkaak kunnen op basis van wilskracht worden ingezet. Dergelijke gewilde of geïntentioneerde bewegingen zijn pas laat in de biologische ontwikkeling mogelijk geworden. Bij lagere dieren komen alleen automatische bewegingen voor. Hoe gewilde bewegingen precies verlopen is niet bekend. Ze worden bewust ingezet maar hebben verder een grotendeels automatisch verloop. Het tot stand komen van een gewilde beweging gebeurt in de eerste plaats door bewuste en onbewuste waarneming van de buitenwereld. Hierbij speelt de thalamus een grote rol. Het regelen van geïntentioneerde bewegingen geschiedt in de basale ganglia, o.a. striatum en globus pallidus, die samenwerken met enerzijds de thalamus en anderzijds met de hersenschors. Deze bewegingen geschieden in nauwe samenhang met onwillekeurige bewegingen. Voor een goed verloop van bewegingen is een nauwgezette programmering nodig. Bij het maken van bewegingen vindt een schatting plaats van parameters als afstand, massa en tijd. Dit kan zeer nauwkeurig gebeuren. Er is experimentele evidentie dat geïntentioneerde bewegingen gestuurd worden op twee verschillende manieren: 1. door positiebesturing en 2. door krachtsbesturing. Het begeven van de onderkaak naar een bepaalde oclusiepositie is een

voorbeeld van een positiegerichte beweging: de krachten worden aangepast aan het bereiken van een bepaalde positie.

Uit proeven blijkt dat normale proefpersonen met hun onderkaak een bepaalde voorkeurshouding kunnen aannemen en deze ook na lange tijd weer opnieuw kunnen innemen. Bij 'niet-normale' proefpersonen is er een grotere spreiding in standen, ook in de tijd. Voorts blijkt het regelsysteem ten aanzien van krachten matig te werken, vooral bij 'niet-normale' proefpersonen. Men kan waarnemen dat met name bruxisten, nagelbijters e.d. problemen hebben met het regelen van krachten. Het hele concept van houdingen veroorzaakt in die situaties storingen.

Met bovenstaande inleiding gaf Van Willigen een goede idruk van de wijze waarop door fysiologen op dit moment tegen houding en beweging van de onderkaak wordt aangekeken. Door onderzoek moet de kennis over het verloop van de kaakbewegingen verder worden uitgediept.

De tweede spreker, Dr. P. J. Slotweg, sprak over 'Pathologie van het kaakgewricht'. Op systematische wijze besprak hij aan de hand van dia's de morfologische aspecten van vier groepen van vooral verworven afwijkingen. Achtereenvolgens kwamen aan de orde:

- ontstekingen: bacteriële ontstekingen en ontstekingen op basis van een auto-immunreactie;
- gezwellen: primaire en secundaire gezwellen;
- reactieve groeistoornissen: condylaire hyperlasie, synoviale chondromatose en synovitis villo-modularis;
- degeneratieve afwijkingen: fysiologische veranderingen, remodelering (perifeer, progressief

en regressief) en arthrosis deformans.

Ten aanzien van arthrosis deformans trok Slootweg twee belangrijke conclusies: er is sprake van een aanzienlijk vermogen tot regeneratie bij arthrosis deformans en de afwijking vertoont mogelijk een reversibel karakter.

De laatste spreker van het ochtendprogramma was Dr. H. Kalsbeek. Hij hield een inleiding over 'De epidemiologie van kaakgewrichtsklachten'. In Den Bosch is in 1983 een onderzoek gedaan om na te gaan welke factoren bepalen of mensen naar de tandarts gaan. Het was een gecombineerd sociologisch en tandheelkundig onderzoek. Als onderdeel van dit onderzoek is gekeken naar het beleven van klachten die samenhangen met het kaakgewricht. In totaal zijn 1000 enquêtes afgenomen. Van deze 1000 personen zijn er 674 verder tandheelkundig onderzocht. Ruim 20% verwoordde klachten ten aanzien van het kaakgewricht; 4,8% pijnklachten, 17,5% geluiden bij bewegingen van de onderkaak en 3,4% andere klachten. Het zijn echter niet allemaal echte klachten. Het percentage gewrichtsklachten is 8%; deze zijn vrij gelijk verdeeld over verschillende leeftijden en mannen en vrouwen. Van de gehele populatie zou 3% zich willen laten behandelen in verband met kaakgewrichtsklachten (hetgeen niet hetzelfde is als afwijkingen; bij zgn. functionele stoornissen komen geen waarneembare afwijkingen voor). Uit dit onderzoek blijkt dat geen aanzienlijke vraag naar behandeling van kaakgewrichtsklachten (in Nederland) is te verwachten.

Kalsbeek eindigde zijn betoog met de vraag te stellen wanneer tot behandeling moet worden overgegaan:

- als iemand zich niet goed voelt of
- wanneer een anatomische afwijking aanwezig is?

Kalsbeek stelde dat een tandarts uit moet gaan van het eerstgenoemde uitgangspunt. Maar dan is het wel nodig om te weten of de anatomische afwijking kan leiden tot een ernstige stoornis.

In de middagbijeenkomst werd het onderwerp 'multidisciplinaire behandeling van het pijn-dysfunctiesyndroom' besproken. Afwisselend werden door A. Heyboer, Dr. P. W. J. Stoelinga en G. W. J. Gerritsen deze multidisciplinaire aanpak door het Arnhemse behandelteam toegelicht. Heyboer sprak over de algemene en specifieke tandheelkundige aspecten, Stoelinga over de chirurgische mogelijkheden en Gerritsen lichtte de fysiotherapeutische aanpak toe. Het behandelteam duidt het onderhavige terrein aan als het myofaciale pijn-dysfunctiesyndroom (M. P. D.). Vier determinanten worden onderscheiden: het rechter en linker kaakgewricht, de occlusie en het neuromusculaire systeem.

Voor het verklaren van het M.P.D.-syndroom kan men, afhankelijk van de primaire oorzaak, uitgaan van de volgende vier theorieën: de verplaatsingstheorie, de neuromusculaire theorie, de spiertheorie en de psychische theorie. Met geen van de vier theorieën is een volledige verklaring van het M.P.D. mogelijk. Het Arnhemse

behandelteam geeft de voorkeur aan de neuromusculaire theorie, waarbij ten gevolge van een functionele disharmonie tussen occlusie en kaakgewrichten, een verandering van de spiertonus optreedt. Toch is er naar de mening van Heyboer, Stoelinga en Gerritsen geen sprake van een éénduidige etiologische factor. Men heeft te maken met een aantal elkaar beïnvloedende factoren en er is dus sprake van een multicausale etiologie waarbij de volgende factoren een rol spelen:

1. occlusale factoren, b.v. premature contacten;
2. spier- en gewrichtsfactoren, b.v. hyperactiviteit;
3. algemene factoren, b.v. stress.

Door de verschillende elkaar in negatieve zin beïnvloedende factoren kan de biomechanische belasting boven de tolerantiegrens komen. Dit kan slechte tijdelijk worden opgevangen. Indien deze situatie blijft bestaan kan een aantasting van weefselstructuren en een pathologische weefselreactie ontstaan waarbij klinische symptomen kunnen optreden, zoals:

- pijn in musculatuur en/of gewricht;
- geluid bij beweging van de condylus;
- beperking of afwijking van het normale bewegingspatroon van de mandibula.

Anamnese en onderzoek zijn gericht op de pathologische reacties, functionele factoren en stressfactoren.

Van de patiënten welke in het Gemeente Ziekenhuis te Arnhem door het behandelteam worden gezien komt $\pm 40\%$ via de huisarts, $\pm 50\%$ via de huistandarts en $\pm 10\%$ via de KNO-arts. Bij deze patiënten is het ten eerste geboden een differentiële diagnose te stellen. Daarbij wordt o.a. gelet op de volgende mogelijkheden: otitis media, derde molaren of andere geïmpacteerde elementen, chronische pulpitis, parotitis of parotis-tumoren, cysten of tumoren in de opstijgende tak van de mandibula, andere ziekten van het gewricht, het Eagle-syndroom (verlengde processus styloïdeus door verkalkt ligament), ontsteking of tumoren van de fossa sphenopalatina en cluster-hoofdpijn.

Indien geen aanknopingspunten worden gevonden voor symptomen die wijzen op voornoemde afwijkingen dan wordt de patiënt verder onderzocht door tandarts en fysiotherapeut. Dit onderzoek omvat o.a. spierpalpatie, palpatie en auscultatie van het gewricht, analyse van de beweging van de mandibula, parafunctionele activiteiten, stress-factoren, en tenslotte röntgenonderzoek. Naar aanleiding van dit onderzoek wordt een diagnose gesteld en een behandelingsplan opgesteld.

De behandeling is erop gericht de patiënt allereerst voorlichting te geven over de ontstaanswijze van de klachten en de manier waarop de klachten door de patiënt zelf kunnen worden beïnvloed (wijze van mond openen, afbijten, geeuwen, etc.). Vervolgens op het aanleren van een juiste beweging van de mandibula door middel van oefentherapie, b.v. het oefenen van een scharnierende kaakbeweging en het afleren van een vervroegde protractie van de onderkaak. De behandeling is gericht op het verminderen van

pijn en ongemak, het verminderen van stress en spanning en het elimineren van disharmonie tussen kaakgewrichten en occlusie.

In verband hiermee wordt een gladde opbeetplaat, in principe in de bovenkaak of daar waar de meeste elementen ontbreken, aangebracht. Doel van de opbeetplaat is stabilisering van occlusie en articulatie waardoor een afname van spieractiviteit wordt bereikt. Het exacte werkingsmechanisme van de opbeetplaat is nog onbekend. De opbeetplaat heeft naast een stabiliserende werking zeker ook een psychologisch effect. Naast een stabilisatie kan, indien geïndiceerd, ook een repositie van de onderkaak bewerkstelligd worden. Tegelijkertijd wordt door de fysiotherapeut gewerkt aan het verbeteren van de spierfunctie door middel van oefeningen, warmte-applicatie en massage.

Bij therapie-resistente gevallen vindt na verloop van tijd weer overleg plaats met de gehele behandelgroep. Persistierende pijnklachten worden onderverdeeld in myogene en arthrogene. Bij blijvende pijn van myogene aard wordt de conservatieve therapie nogal eens ondersteund met analgetica en spierverslappers. Een operatie-indicatie bestaat voor dergelijke patiënten nooit.

Bij persisterende arthrogene pijn wordt eventueel een chirurgisch ingrijpen overwogen, wanneer althans na röntgenonderzoek, inclusief arthrografie, de zekerheid bestaat dat er sprake is van een discusdislocatie en/of-perforatie. De voorkeur wordt dan gegeven aan chirurgische discusrepositie en/of herstel of vervanging van een beschadigde discus. Bij maximaal 5% van het totale patiëntenaantal komt het uiteindelijk tot een chirurgische interventie.

Tenslotte zal herstel van occlusie en articulatie moeten plaatsvinden door middel van een zorgvuldig uitgevoerde inslijpprocedure en - indien noodzakelijk voor het bereiken van een blijvend stabiel resultaat - door middel van verschillende restauratieve behandelingsmogelijkheden, al of niet voorafgegaan door orthodontische en/of kaakchirurgische correcties.

Het Arnhemse behandelteam heeft in continue afwisseling van sprekers een heel systematisch opgebouwd, goed gedocumenteerd en kritisch uitgewerkt overzicht gegeven van diagnostiek en behandeling van het pijn-dysfunctiesyndroom.

De middag werd afgesloten met een uitgebreide discussie.

O. Hokwerda, secretaris

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR KINDERTANDHEELKUNDE

Aankondiging Jaarvergadering d.d. 1 maart 1985 te Utrecht

Op vrijdag 1 maart a.s vindt de jaarvergadering van de Nederlandse Vereniging voor Kinder-tandheelkunde plaats in het Jaarbeurscongresgebouw te Utrecht.

Na de huishoudelijke vergadering die om 10.15

uur begint, volgt om 11.00 uur een voordrachtprogramma met als thema: *Wie krijgt nog cariës? Opsporing en aanpak risicopatiënten.*

Het programma luidt:

W. J. van Luyn: Inleiding.

Prof. Dr. R. C. W. Burgersdijk: Vroegtijdige opsporing van tandheelkundige risicopatiëntjes.

Dr. A. H. Bergink (arts): Cariës bij kinderen van allochtone ouders.

Dr. F. H. M. Mikx: De tandheelkundige risicopatiënt microbiologisch gezien.

Mevr. Abdelkrim: Voeding van Marokkanen in Nederland.

Mevr. Gülay Cergel: Voeding van Turken in Nederland.

F. A. Toors: Zuigflescariës.

Ook niet-leden zijn welkom, maar zijn hiervoor f 30,— verschuldigd. De kosten van de lunch bedragen voor iedereen f 20,—. Men wordt verzocht het verschuldigde bedrag over te maken op rekening 41. 15. 81. 910 van de penningmeester van de N.V.v.K. bij de AMRO-bank te Amsterdam (postgiro bank: 135646).

Internationaal

FÉDÉRATION DENTAIRE INTERNATIONALE

Johnson & Johnson Preventive Dentistry Awards

Teneinde innovatieve ideeën binnen de preventieve tandheelkunde te stimuleren, wordt de Fédération Dentaire Internationale – sinds 1977 – door de firma Johnson & Johnson (New Jersey, V.S.) in staat gesteld om de drie jaar drie prijzen van elk \$ 2000,— uit te reiken.

De eerstvolgende prijsuitreikingen zullen plaatsvinden tijdens het 74e Wereldjaarcongres van de FDI dat in november 1986 te Manila (Philippijnen) wordt gehouden.

Inzendingen voor de drie categorieën ('Community Programmes', 'Professional Education' en 'Research') moeten vóór 1 september 1985 in het bezit zijn van de Executive Director van de FDI, 64 Wimpole Street, London W1M 8AL, Engeland, bij wie ook de voorwaarden voor deelname verkrijgbaar zijn.

MEDISCHE WERELDSPLEN

Aankondiging voor 23-29 juni 1985

Dit jaar zullen in Monte Carlo voor de zesde

maal de Medische Wereldspelen worden gehouden van 23-29 juni a.s. Deze spelen staan onder anderen open voor tandartsen en laatstejaarsstudenten. Voor individuele deelnemers bedragen de kosten f 250,00; voor deelnemers aan een teamsport f 200,00.

Tevens vindt in de genoemde periode het Zesde Internationaal Symposium van de Sportgeneeskunde plaats. Deelnemers aan de wedstrijden hebben vrije toegang tot het symposium.

Voor inlichtingen en aanmelding kan men zich wenden tot MAS-Marketing & Sales Promotion B.V., postbus 1009, 1200 BA Hilversum (telefoon 035-46757).

Binnenland

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT TE NIJMEGEN

Bundeling publikaties Mond- en Kaakchirurgie 1980-1984

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de afdeling Mond- en Kaakchirurgie van het Sint Radboudziekenhuis te Nijmegen zijn, nadat dit vijf jaar geleden al met de publikaties over de eerste 20 jaar was gebeurd, thans ook de publikaties van de laatste vijf jaar gebundeld. Dit boekwerk is opgedragen aan Prof. Dr. C. A. Merckx, oprichter van voornoemde afdeling.

De verzameling publikaties laat een grote variëteit van afwijkingen zien, waarmee de afdeling in Nijmegen zich bezighoudt. Sommige daarvan liggen wat meer buiten het gezichtsveld van de tandarts-algemeen-practicus dan andere. Het is jammer, maar op zich wel begrijpelijk, dat het merendeel van de publikaties in buitenlandse tijdschriften of boeken is verschenen.

De bundel is niet in de boekhandel verkrijgbaar. Wellicht dat er voor de geïnteresseerde collega nog een enkel exemplaar te verkrijgen is bij de afdeling Mond- en Kaakchirurgie van het Sint Radboudziekenhuis te Nijmegen.

AANTAL EERSTEJAARSSTUDENTEN

Op 1 december 1984 waren bij de universiteiten en hogescholen 26.400 eerstejaarsstudenten ingeschreven. Dat is een daling van een half procent ten opzichte van het vorige studiejaar.

De daling van het aantal eerstejaarsstudenten was het grootst bij geneeskunde (29%) en bij tandheelkunde (28%).

WERKGROEP VOOR HOOFD-, NEK- EN KAAKGEWICHTSKLACHTEN

Aankondiging cursus d.d. 8 en 9 maart 1985 te Amsterdam

Op 8 en 9 maart a.s. organiseert de *Werkgroep voor Hoofd-, Nek- en Kaakgewrichtsklachten* een tweedaagse cursus met als onderwerp 'Tandheelkunde en fysiotherapie in een multi-

disciplinaire benadering van dysfunctie van het kauwstelsel'. Spreker is de heer M. Rocabado, als fysiotherapeut verbonden aan de Subfaculteit Tandheelkunde van de Universiteit van Santiago (Chili).

De cursus wordt gegeven in het Slotervaart Ziekenhuis aan de Louwesweg te Amsterdam (cursustijden 09.00-12.30 uur en 14.00-17.00 uur).

De kosten bedragen f 395,— (incl. cursusmateriaal en lunches); voor studenten en assistenten-in-opleiding is dit bedrag f 295,—.

Voor nadere inlichtingen kan men zich van maandag tot en met vrijdag tussen 18.00 en 19.00 uur telefonisch wenden tot P. E. Swartberg: 020-42 41 73.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE BREDA

Aankondiging programma 26 februari 1985

Op dinsdag 26 februari a.s. zal een klinische avond worden gehouden in het St.-Ignatiusziekenhuis te Breda.

Aanvang 20.15 uur.

Programma:

R. Smit: Mondfotografie in de algemene praktijk.

P. Nahon (fotograaf): Van de bestaande realiteit een nieuwe realiteit maken met fotografische middelen.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE LEIDERDORP

Aankondiging programma 27 maart 1985

Op woensdag 27 maart a.s. zal een klinische avond worden gehouden in het St.-Elisabethziekenhuis, Simon Smitweg te Leiderdorp.

Aanvang 20.00 uur.

Programma:

Prof. Dr. C. L. Davidson en Drs. S. E. W. Engels: De voor- en nazorg bij preprothetische ingrepen.

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT TE NIJMEGEN

Aankondiging P.A.O.G.-cursus d.d. 14-15 maart 1985

Het Bureau Post-Academisch Onderwijs Geneeskunde van de Katholieke Universiteit te Nijmegen kondigt, onder de titel 'Surgical and orthodontic aspects on autotransplantation of teeth' een cursus aan bestemd voor orthodontisten, kaakchirurgen en andere belangstellenden. Deze cursus vindt plaats op 14 en 15 maart a.s. aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen.

Autotransplantatie is van belang voor patiënten met multipel agenesieën van gebits-elementen en voor patiënten na een trauma. Behalve de principes van autotransplantatie en de klinische toepasbaarheid, komen ook praktische aspecten aan de orde alsmede een klinische demonstratie van chirurgische technieken. Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen bij bovengenoemd Bureau, postbus 9101, 6500 HB Nijmegen (telefoon 080-51 70 51).

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE AMSTERDAM

Aankondiging programma 26 februari 1985

Op dinsdag 26 februari a.s. zal een klinische avond worden gehouden in de grote collegezaal van het Gebouw Tandheelkunde van de Universiteit van Amsterdam (ingang laagbouw), Louwesweg 1, Amsterdam-Slotervaart. Aanvang 20.00 uur.

Thema: *Problemen bij pijnklachten in de tandheelkunde.*

Programma:

- Prof. Dr. G. J. Kusen: Differentieel diagnostische overwegingen bij pijn in het maxillofaciale gebied.
P. R. Wesselink: Pijn bij wortelkanaalbehandeling.
Dr. G. L. J. M. Honée: Gewrichtspijn, spierpijn en 'referred pain'.
J. R. P. van Merkesteyn: Pijn ten gevolge van botafwijkingen en neuralgiforme pijn.

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE GRONINGEN

Aankondiging programma 28 maart 1985

Op donderdag 28 maart a.s. zal een klinische avond worden gehouden in het Onderwijscentrum Tandheelkunde/Verloskunde van de Subfaculteit Tandheelkunde, Antonius Deusinglaan 1 te Groningen. Aanvang 20.00 uur precies.

Thema: *Het kraakgewricht breed belicht II: het pijn-dysfunctiesyndroom myofasciaal belicht.*

De sprekers zijn: F. Beenhakker, Dr. A. S. H. Duinkerke, Dr. P. J. W. Jüch, P. Koole, B. van der Kuyl en Prof. Dr. J. D. van Willigen (coördinatie):

KLINISCHE AVOND VOOR TANDARTSEN TE NIJMEGEN

Aankondiging programma 14 maart 1985

Op donderdag 14 maart a.s. zal een klinische avond worden gehouden in de collegezaal (num-

mer 55) van het Gebouw voor klinische tandheelkunde, Philips van Leydenlaan 25, Heyendaal te Nijmegen. Aanvang 20.00 uur (precies).

Thema: *Fausse route.*

Programma:

- M. Simon: Endodontische aspecten.
J. P. A. M. Smeeckens: Parodontologische aspecten.
R. A. C. A. Voorsmit: Kaakchirurgische aspecten.

POSTACADEMISCH ONDERWIJS TANDHEELKUNDE

Cursussen in de maanden maart en april

Hieronder volgt een herinnering aan de cursussen die in de maanden maart en april onder auspiciën van het *Orgaan voor Post-academisch Onderwijs Tandheelkunde*, worden gegeven. Voor uitvoerige informatie wordt op deze plaats verwezen naar het 'gele' *cursusprogramma Voorjaar 1985*.

- KUN Probleemgerichte indicatietechniek, 5 maart 1985.
KUN De opbouw, 12 maart 1985.
ACTA Automatisering in de tandheelkundige praktijk, 14 en 15 maart 1985.
PAOT*) Basiscursus hypnose, 15 en 16 maart 1985, 3 en 4 mei 1985, 21 en 22 juni 1985 en 31 augustus 1985.
RUG Het gebruik van miniplaat osteosynthesen volgens Champy, 15 en 16 maart 1985.
ACTA De volledige prothese, 15 maart t/m 19 april 1985 (zes vrijdagmiddagen). (Volgeboekt.)
KUN De verkorte en de onderbroken tandboog in de pre-molaar-molaarstreek, 19 maart 1985.
ACTA Urgente medische situaties in de tandartsenpraktijk, 22 en 23 maart 1985.
KUN De onderbroken tandboog in het front, 26 maart 1985.
ACTA Frameprothese: indicatie en uitvoering, 29 en 30 maart 1985.
ACTA Samenwerking: de tandarts werkzaam in teamverband, 12, 13, 26 en 27 april 1985.
ACTA Dysfunctie van het kauwstelsel (vervolgcursus), 19 en 20 april 1985. (Volgeboekt.)
RUG Nieuwe toepassingsmogelijkheden van composieten, een praktische cursus, 19 en 26 april 1985.
ACTA**) Parodontale diagnostiek en behande-

*) Onder auspiciën van de Nederlandse Vereniging voor Hypnotherapie.

**) Deze cursus wordt gehouden in samenwerking met de Rotterdamse Tandartsenvereniging aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

lingsplanning (Paro-A), 25 en 26 april 1985. (Volgeboekt.)

- RUU Precisie-ankers onder overkappingsprothesen, 26 april 1985. (Volgeboekt.)
RUG Preprothetische behandelingen in de eigen praktijk, 26 april 1985.
ACTA Kennismaking met de tandheelkundige implantologie, 26 en 27 april 1985.

Agenda

Data der voornaamste wetenschappelijke congressen en vergaderingen in binnen- en buitenland.

* Eerste vermelding

1985

26 februari

Klinische avond voor tandartsen in het Ignatiusziekenhuis te Breda. Aanvang 20.15 uur. (Zie ook rubriek Binnenland.)

* 26 februari

Klinische avond voor tandartsen te Amsterdam, Louwesweg 1, Slotervaart. Aanvang 20.00 uur. (Zie ook rubriek Binnenland.)

1 maart

Jaarvergadering Ned. Ver. voor Kindertandheelkunde, Jaarbeurscongres- en vergadercentrum, Utrecht. Thema: 'Wie krijgt nog cariës? Opsporing en aanpak risicopatiënten.' Inl. mw. M. J. Jager-Visser, Hamakerlaan 28, 3571 ZG Utrecht. (Zie ook rubriek Verenigingsverslagen en mededelingen.)

1 maart

Dr. G. J. van Hoytema Stichting, cursus: 'Tandarts en totale prothese', Technische Hogeschool Twente.

* 2 maart

Ned. Ver. van Artsen-Automobilisten VVAA: Spoedeisende Geneeskunde Dag, Jaarbeurscongrescentrum, Utrecht. Inl. secr. Reanimatiecommissie VVAA, postbus 8153, 3503 RD Utrecht (tel. 030-45 43 68).

* 8-9 maart

Werkgroep voor Hoofd-, Nek- en Kaakgewrichtsklachten, cursus 'Tandheelkunde en fysiotherapie', Slotervaart Ziekenhuis, Amsterdam. (Zie ook rubriek Binnenland.)

* 9 maart

W.T.A.-cursus 'Clinical application of the acid etch technique' (Dr. R. Simonsen, V.S.), Subfaculteit Tandheelkunde R.U.U., Sorbonnelaan 16, Utrecht. Inl. Dr. A. E. Bosman, Emmalaan 28, 3581 HV Utrecht.

* 9 maart

Huishoudelijke en wetenschappelijke vergadering Ned. Ver. voor Mondziekten en Kaak-

chirurgie, Congresgebouw, Den Haag. Inl. secr. E. R. Kraal, Zeeweg Ziekenhuis, Zeeweg 168, 1971 HG IJmuiden.

14 maart

Klinische avond voor tandartsen in de collegezaal (nummer 55) van het Gebouw voor klinische tandheelkunde, Philips van Leydenlaan 25, Heyendaal, Nijmegen. Aanvang 20.00 uur. (Zie ook rubriek Binnenland.)

*** 14-15 maart**

P.A.O.G.-cursus, Katholieke Universiteit te Nijmegen. Onderwerp: Surgical and orthodontic aspects on autotransplantation of teeth. Inl. Bureau P.A.O.G., postbus 9101, 6500 HB Nijmegen. (Zie ook rubriek Binnenland.)

15-16 maart

Symposium 'Chemo-preventie van de plaque', Okura Hotel, Amsterdam. Inl. Prof. Dr. H. H. Renggli, Instituut voor Parodontologie, Katholieke Universiteit, Postbus 9101, 6500 HB Nijmegen (tel. 080-51 40 40).

19-22 maart

Internationale tentoonstelling intra- en extramurale gezondheidszorg MEDICA '85, Jaarbeurshallen, Utrecht.

23-30 maart

13th International Alpine Dental Conference, Hotel Annapurna, Courchevel 1850, Frankrijk. Inl. Int. Dental Seminars, 24 Cadogan Square, London SW1X OJP, Engeland.

25-27 maart

2nd North Sea Conference on Periodontology, Cambridge, Engeland. Inl. secr. Ned. Ver. voor Parodontologie J. A. H. Tromp, Ant. Deusinglaan 1, 9713 AV Groningen (tel. 050-11 73 91).

*** 27 maart**

Klinische avond voor tandartsen in het St.-Elisabeth-ziekenhuis, Simon Smitweg, Leiderdorp. Aanvang 20.00 uur. (Zie ook rubriek Binnenland.)

28 maart

Klinische avond voor tandartsen in de collegezaal Tandheelkunde/Verloskunde, Ant. Deusinglaan 1, Groningen. Thema: 'Het kaakgewricht, breed belicht. II'. Aanvang 20.00 uur.

18-19 april

Nascholingscursus 'Speekselklier tumoren', Hotel Kerckebosch, Zeist. Inl. mw. O. C. von Freytag Drabbe, afd. KNO, Academisch Ziekenhuis VU, De Boelelaan 1117, 1081 HV Amsterdam (tel. 020-548 28 70.)

19-20 april

Voorjaarsvergadering Ned. Ver. van Tandartsen. Onderwerp: Parodontologie in relatie tot restauratieve tandheelkunde. Jaarbeurs congres- en vergadercentrum, Utrecht. Inl. secr. Langegracht 39, 3601 AJ Maarssen.

26 april

Symposium 'Voeding tijdens zwangerschap en lactatie', Ned. Instituut voor de Voeding, Kon. Instituut voor de Tropen, Amsterdam.

*** 26 april**

Voorjaarsvergadering VBTGG, Cruquiushoeve, Vijfhuizen. Thema: Epilepsie en tandheelkunde. Inl. mw. H. L. Huijboom-Tan, Brouwersgracht 210 B, 1013 HD Amsterdam (tel. 020-22 98 76).

*** 27 april**

Belgische Ver. voor Parodontologie, PAOT-cursus: 'Treatment of the root surface' (Prof. Dr. Cl. Lang, Bern). Inl. M. Fromont, Tentoonstellingslaan 408/25, 1090 Brussel.

1 mei

Cursus/Theoretische dag Vlaamse Wetenschappelijke Tandartsenvereniging. Dr. Ellis Paul: 'Ergonomie'. Brugge. Inl. H. Wellens L. T. H., Jetselaan 165, 1090 Brussel, België.

1-4 mei

XIV Annual Meeting International Academy of Gnathology (European Section), Scheveningen. Inl. congresbureau, Heemsteedsedreef 171, 2101 KD Heemstede.

2 mei

Cursus/Praktijkdag Vlaamse Wetenschappelijke Tandartsenvereniging. Dr. Ellis Paul: 'Ergonomie'. Brugge. Inl. H. Wellens L. T. H., Jetselaan 165, 1090 Brussel, België.

9 mei

Klinische avond voor tandartsen in de collegezaal (nummer 55) van het Gebouw voor klinische tandheelkunde, Philips van Leydenlaan 25, Heyendaal, Nijmegen. Aanvang 20.00 uur.

*** 9-11 mei**

7èmes Journées Dentaires de Nice-Côte d'Azur. Thema: Science & Esthétique. Inl. secr. 9 bis, rue de la Liberté, 06000 Nice, Frankrijk.

20 mei

Klinische avond voor tandartsen in het Tandheelkundig Instituut, Sorbonnelaan 16, Utrecht. Aanvang 20.00 uur.

22-24 mei

International Congress on Tissue Integration in Oral and Maxillo-facial Reconstruction, Congrespaleis, Coudenberg 3, Brussel. Inl. Prof. Dr. D. van Steenberghe, Kapucijnenvoer 7, B-3000 Leuven, België.

26 mei-2 juni

P.A.O.T.-week Curaçao Dental Society, Curaçao (Ned. Antillen). Inl. Drs. H. J. L. M. van Heeswijk, Tandheelkundige Kliniek Rio Canario, Willemstad, Curaçao (N.A.).

30 mei

Klinische avond voor tandartsen in de college-

zaal Tandheelkunde/Verloskunde, Ant. Deusinglaan 1, Groningen. Thema: 'Onderzoek- en onderwijsmarkt'. Aanvang 20.00 uur.

31 mei

Algemene Vergadering Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde, Jaarbeurs congres- en vergadercentrum, Utrecht.

3-14 juni

Cursus 'Orale pathologie', Kopenhagen. Inl. Prof. Dr. J. J. Pindborg, The Royal Dental College, 3C Blegdamsvej, DK-2200 Kopenhagen, Denemarken.

11 juni

Klinische avond voor tandartsen in het Ignatius-ziekenhuis te Breda. Aanvang 20.15 uur.

20-23 juni

Internationaal symposium 'Tomorrows World, the dentistry of the 21st century', The L. D. Pankey Association, Londen. Inl. secr. Pavilion Parade 9, Brighton BN2 1RA, Engeland.

25-28 juni

91e vergadering American Dental Society of Europe, Hotel Europe, Killarney, Ierland. Inl. B. J. Parkins, 57 Portland Place, Londen W1 N3 A. H. Engeland.

*** 26-29 juni**

6e Internationaal Symposium van de Sportgeneeskunde annex 6e Medische Wereldspelen, Monte Carlo, Monaco. Inl. Marketing & Sales Promotion B.V., postbus 1009, 1200 BA Hilversum (tel. 035-467 57). (Zie ook rubriek Internationaal.)

11-14 september

11th Annual meeting Association for Dental Education in Europe (A.D.E.E.), Frankfurt, West-Duitsland.

18-20 september

9th Annual conference European Prosthodontic Association (E.P.A.), Athene, Griekenland.

21 september

Gezamenlijke Najaarsvergadering Ned. Ver. van Tandartsen en Vlaamse Wetenschappelijke Tandartsenvereniging, Onderwerp: 'Endodontie en restauratieve aspecten in het frontelement'. Antwerpen. Inl. H. Wellens L. T. H., Jetselaan 165, 1090 Brussel, België.

*** 9 oktober**

Klinische avond voor tandartsen, Ignatius-ziekenhuis, Breda. Aanvang 20.15 uur.

*** 1-2 november**

29e Najaarsvergadering Ned. Ver. voor Mondziekten en Kaakchirurgie, Eindhoven. Inl. secr. E. R. Kraal, Zeeweg Ziekenhuis, Zeeweg 168, 1971 HG IJmuiden.